

OKVIRNA KONVENCIJA VIJEĆA EUROPE O VRIJEDNOSTI KULTURNE BAŠTINE ZA DRUŠTVO (Faro Konvencija)

Preambula

Države članice Vijeća Europe, potpisnice ove Konvencije,

Uzimajući u obzir da je jedan od ciljeva Vijeća Europe ostvarivanje više razine jedinstva između članica u cilju očuvanja i njegovanja ideala i načela utemeljenih na poštivanju ljudskih prava, demokraciji i vladavini prava kao njihove zajedničke baštine,

Svjesne potrebe da ljudi i ljudske vrijednosti budu središnji čimbenik proširene i međudisciplinarnе koncepcije kulturne baštine,

Naglašavajući vrijednost i potencijal razboritog korištenja kulturne baštine kao resursa održivog razvoja i kvalitete života u društvu koje se neprekidno mijenja,

Priznavajući pravo svakog pojedinca da se bavi kulturnom baštinom po vlastitom izboru uz poštivanje prava i sloboda drugih kao aspekta prava na slobodno sudjelovanje u kulturnom životu sadržanog u Općoj deklaraciji Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima (1948.) i zajamčenog Međunarodnim paktom o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966.),

Uvjerene u potrebu uključivanja svih pripadnika društva u proces definiranja i upravljanja kulturnom baštinom koji je u tijeku,

Uvjerene u ispravnost načela vezanih uz politike na području baštine i obrazovnih inicijativa koje postupaju sa svakom kulturnom baštinom jednakopravno i na taj način promiču dijalog između kultura i vjera,

Pozivajući se na različite instrumente Vijeća Europe, osobito na Europsku kulturnu konvenciju (1954.), Konvenciju o zaštiti arhitektonskog blaga Europe (1985.), Europsku konvencije o zaštiti arheološke baštine (1992., revidirana) te Konvenciju o europskom krajobrazu (2000.),

Uvjerene u važnost stvaranja paneuropskog okvira suradnje u dinamičnom procesu provođenja ovih načela,

Sporazumjele su se kako slijedi:

Odjeljak 1. CILJEVI, DEFINICIJE I NAČELA

Članak 1. CILJEVI KONVENCIJE

Stranke ove Konvencije suglasne su:

- a. priznati da su prava vezana uz kulturnu baštinu sastavni dio prava na sudjelovanje u kulturnom životu u skladu s definicijom iz Opće deklaracije o ljudskim pravima,
- b. priznati pojedinačnu i zajedničku odgovornosti prema kulturnoj baštini;
- c. naglasiti da očuvanje kulturne baštine i njezino održivo korištenje imaju za cilj ljudski razvoj i kvalitetu života,
- d. poduzeti potrebne korake na primjeni odredaba ove Konvencije glede:
 - uloge kulturne baštine u izgradnji miroljubivog i demokratskog društva te u procesima održivog razvoja i unapređenja kulturne raznolikosti,
 - višeg stupnja sinergije u nadležnostima između svih zainteresiranih javnih, institucionalnih i privatnih subjekata.

Članak 2. Definicije

U svrhe ove Konvencije,

- a. kulturna baština je skupina dobara naslijeđenih iz prošlosti koje ljudi identificiraju, neovisno o vlasništvu, kao odraz i izričaj svojih vrijednosti, vjerovanja, znanja i tradicija koje su u stalnom procesu evoluiranja. Ona uključuje sve aspekte okoliša koji proizlaze iz međusobnog djelovanja ljudi i mjesta u vremenu,
- b. zajednica povezana baštinom sastoji se od pojedinaca koji specifične značajke kulturne baštine drže vrijednim i žele ih, u okviru javnih akcija, očuvati i prenijeti budućim naraštajima.

Članak 3. Zajednička baština Europe

Stranke su suglasne poticati razumijevanje zajedničke europske baštine koja se sastoji od:

- a. svih oblika kulturne baštine u Europi koji skupno tvore zajednički izvor sjećanja, razumijevanja, identiteta, kohezije i stvaralaštva, i
- b. ideala, načela i vrijednosti koje proizlaze iz iskustava stečenih tijekom napretka i sukoba iz prošlosti a koje potiču razvitak miroljubivog i stabilnog društva utemeljenog na poštivanju ljudskih prava, demokraciji i vladavini prava.

Članak 4. Prava i odgovornosti povezani s kulturnom baštinom

Stranke priznaju da:

- a. svi, pojedinačno ili skupno, imaju pravo na korištenje kulturne baštine kao i na doprinos njezinom obogaćivanju,
- b. svi, pojedinačno ili skupno, imaju obvezu poštivati kulturnu baštinu drugih na isti način kao i vlastitu a samim time i zajedničku baštinu Europe,
- c. uživanje prava na kulturnu baštinu može podlijegati samo onim ograničenjima koja su nužna u demokratskom društvu za zaštitu javnog interesa i prava i sloboda drugih.

Članak 5. Zakoni i politike koje se odnose na kulturnu baštinu

Stranke se obvezuju:

- a. priznati javni interes vezan uz dijelove kulturne baštine u skladu njihovim značajem za društvo,
- b. unaprijediti vrijednost kulturne baštine njezinom identifikacijom, proučavanjem, tumačenjem, zaštitom, očuvanjem i predstavljanjem,
- c. osigurati, u specifičnom kontekstu svake od stranaka, postojanje zakonskih odredbi za provedbu prava na kulturnu baštinu kako je definirano u članku 4.,
- d. poticati gospodarsko i socijalno ozračje koje podupire sudjelovanje u aktivnostima vezanim uz kulturnu baštinu,
- e. unapređivati zaštitu kulturne baštine kao središnjeg čimbenika u uzajamno povezanim ciljevima održivog razvoja, kulturne raznolikosti i suvremenog stvaralaštva,
- f. priznati vrijednost kulturne baštine smještene na područjima pod njihovom jurisdikcijom bez obzira na njezino podrijetlo,
- g. formulirati integrirane strategije koje bi olakšale provedbu odredaba ove Konvencije.

Članak 6. UČINAK KONVENCIJE

Nijedna odredba ove Konvencije neće se tumačiti na način da:

- a. ograničava ili ukida ljudska prava i temeljne slobode zaštićene međunarodnim instrumentima, osobito, Općom deklaracijom o ljudskim pravima i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda,

- b. utječe na povoljnije odredbe vezane uz kulturnu baštinu i okoliš sadržane u drugom nacionalnom zakonodavstvu ili međunarodnim pravnim instrumentima,
- c. stvara provediva prava.

Odjeljak 2.

DOPRINOS KULTURNE BAŠTINE DRUŠTVU I LJUDSKOM RAZVITKU

Članak 7.

Kulturna baština i dijalog

Stranke preuzimaju obvezu putem javnih institucija i drugih nadležnih tijela:

- a. poticati na razmatranje etike i načina predstavljanja kulturne baštine te poštivanje različitih tumačenja,
- b. poticati procese pomirenja koji bi na ravnopravan način rješavali situacije u kojima različite zajednice pridaju protuslovljene vrijednosti istoj kulturnoj baštini,
- c. razvijati svijest o kulturnoj baštini kao resursu koji olakšava miroljubivi suživot poticanjem povjerenja i uzajamnog razumijevanja u cilju rješavanja i sprječavanja sukoba,
- d. integrirati ove pristupe u sve aspekte cjeloživotnog obrazovanja i stručnog usavršavanja.

Članak 8.

Okoliš, baština i kvaliteta života

Stranke se obvezuju na korištenje svih značajki kulturnog okoliša vezanih uz baštinu za:

- a. obogaćivanje procesa gospodarskoga, političkog, socijalnog i kulturnog razvoja i planskog prostornog uređenja te po potrebi, izradu studija o utjecaju na kulturnu baštinu i usvajanja strategija ublažavanja posljedica,
- b. unapređivanje integralnog pristupa politikama vezanim uz kulturnu, biološku, geološku i krajobraznu raznolikost u cilju postizanja ravnoteže između ovih elemenata,
- c. jačanje socijalne kohezije za podizanje svijesti o zajedničkoj odgovornosti prema prostoru u kojem ljudi žive,
- d. promicanje kvalitete kao cilja suvremenih intervencija u krajolik bez ugrožavanja njegovih kulturnih vrijednosti.

Članak 9.

Održivo korištenje kulturne baštine

U cilju očuvanja kulturne baštine stranke se obvezuju:

- a. poticati poštovanje integriteta kulturne baštine poduzimanjem mjera koje će osigurati da odluke o promjenama budu utemeljene na razumijevanju danih kulturnih vrijednosti,
- b. definirati i promicati načela održivog upravljanja te poticanja očuvanja;
- c. poduzimati mjere koje će osigurati da svi opći tehnički standardi uzmu u obzir specifične zahtjeve očuvanja kulturne baštine,
- d. poticati korištenje materijala, tehnika i vještina utemeljenih na tradiciji te ispitivanje mogućnosti njihove primjene u današnjim uvjetima,
- e. poticati visokokvalitetni rad sustavima stručnih kvalifikacija i izdavanja dozvola pojedincima, poduzećima i institucijama.

Članak 10.

Kulturna baština i gospodarske aktivnosti

U cilju punog korištenja potencijala kulturne baštine kao čimbenika održivog gospodarskog razvoja, stranke se obvezuju:

- a. podizati svijest o korištenju gospodarskog potencijala kulturne baštine,

- b. priznavati specifični karakter i interese kulturne baštine pri izradi gospodarskih politika i
- c. poduzimati mjere kojima bi osigurale da ove politike poštuju integritet kulturne baštine ne narušavajući njezine bitne vrijednosti.

Odjeljak 3.

ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST ZA KULTURNU BAŠTINU I JAVNO SUDJELOVANJE

Članak 11.

Organiziranje javne odgovornosti za kulturnu baštinu

U upravljanju kulturnom baštinom, stranke se obvezuju:

- a. promicati integrirani pristup i dobru obaviještenost javnih institucija u svim sektorima i na svim razinama,
- b. izraditi pravne, financijske i stručne okvire koji omogućuju zajedničke akcije javne uprave, stručnjaka, vlasnika, investitora, poslovnih krugova, nevladinih organizacija i civilnog društva,
- c. razvijati inovativne načine suradnje između institucija javne uprave i ostalih sudionika,
- d. poštovati i poticati dobrovoljne inicijative koje dopunjuju aktivnosti tijela javne uprave,
- e. poticati nevladine organizacije koje se bave očuvanjem baštine da djeluju u javnom interesu.

Članak 12.

Pristup kulturnoj baštini i demokratsko sudjelovanje

Stranke se obvezuju:

- a. poticati sve da sudjeluju u:
 - procesu identifikacije, proučavanja, tumačenja, zaštite, očuvanja i predstavljanja kulturne baštine,
 - javnom promišljanju i raspravama o mogućnostima i izazovima vezanim uz kulturnu baštinu,
- b. pridavati značaj onim vrijednostima kojima svaka od zajednica povezanih baštinom pripisuje kulturnoj baštini s kojom se identificira,
- c. priznavati značaj uloge dobrovoljnih organizacija kao partnera u aktivnostima i kao konstruktivnih kritičara politika vezanih uz kulturnu baštinu,
- d. poduzimati mjere za unapređenje pristupa baštini, osobito mladih ljudi i invalida kako bi se razvila svijest o njezinoj vrijednosti, potrebi za održavanjem i očuvanjem te o koristima koje iz nje mogu proizaći.

Članak 13.

Kulturna baština i znanje

Stranke se obvezuju:

- a. olakšavati integriranje elemenata kulturne baštine u nastavne programe na svim razinama obrazovanja, ne nužno kao predmeta za sebe već kao plodnog izvora proučavanja u okviru drugih predmeta,
- b. jačati veze između obrazovanja o kulturnoj baštini i stručnog osposobljavanja,
- c. poticati interdisciplinarno istraživanje kulturne baštine, zajednica povezanih baštinom, okoliša i njihove međusobne povezanosti,
- d. poticati trajno stručno osposobljavanje i razmjenu znanja i vještina i unutar i izvan obrazovnog sustava.

Članak 14.

Kulturna baština i informacijsko društvo

Stranke se obvezuju na razvijanje digitalne tehnologije u cilju osiguravanja veće dostupnosti kulturnoj baštini i prednostima koje iz toga proistječu i to:

- a. poticanjem inicijativa koje unapređuju kvalitetu sadržaja te nastoje osigurati raznolikost jezika i kultura u informacijskom društvu,
- b. podržavanjem međunarodno kompatibilnih standarda za proučavanje, očuvanje, unapređenje i sigurnost kulturne baštine kao i za suzbijanje nedopuštene trgovine kulturnim dobrima,
- c. poduzimanju koraka na ukidanju prepreka u dostupnosti informacijama o kulturnoj baštini, osobito u obrazovne svrhe, istodobno štiteći intelektualna prava,
- d. sviješću o tome da izrada digitalnih sadržaja vezanih uz baštinu ne smije prejudicirati očuvanje postojeće baštine.

Odjeljak 4. PRAĆENJE I SURADNJA

Članak 15. Akcije stranaka

Stranke se obvezuju:

- a. izraditi, putem Vijeća Europe, sustav praćenja koji bi obuhvatio zakone, politiku i prakse vezane uz kulturnu baštinu sukladno načelima sadržanim u ovoj Konvenciji,
- b. održavati, razvijati i unositi podatke u zajednički informacijski sustav, dostupan javnosti koji bi olakšao procjene o ispunjavanju obveza iz ove Konvencije svake od stranaka.

Članak 16. Mehanizam praćenja

- a. Odbor ministara, sukladno članku 17. Statuta Vijeća ministara imenovat će odgovarajući odbor ili naložiti jednom od postojećih odbora da prati primjenu Konvencije pri čemu će taj odbor biti ovlašten da donese poslovnik o radu,
 - b. Imenovani odbor:
 - donosi, po potrebi, poslovnik o radu,
 - upravlja zajedničkim informacijskim sustavom iz članka 15., prateći način na koji se svaka od obveza iz ove Konvencije ispunjava,
 - na zahtjev jedne ili više stranaka, daje savjetodavno mišljenje o bilo kojem pitanju vezanom uz tumačenje Konvencije, uzimajući u obzir sve pravne isprave Vijeća Europe,
 - na prijedlog bilo koje stranke ili stranaka, obavlja procjenu provedbe Konvencije,
 - potiče međusektorsku primjenu ove Konvencije suradnjom s drugim odborima i sudjelovanjem u inicijativama Vijeća Europe,
 - izvještava Odbor ministara o svojim aktivnostima.
- Odbor može u svoje aktivnosti uključiti stručnjake i promatrače.

Članak 17. Suradnja na aktivnostima praćenja rezultata

Stranke se obvezuju surađivati međusobno i preko Vijeća Europe u ostvarivanju ciljeva i načela ove Konvencije, a osobito u poticanju priznavanja zajedničke baštine Europe, i to:

- a. izradom i provedbom strategija za suradnju u rješavanju prioriteta identificiranih tijekom procesa praćenja,
 - b. poticanjem multilateralnih i prekograničkih aktivnosti i izradom mreža regionalne suradnje u cilju provođenja ovih strategija,
 - c. razmjenom, razvojem, kodificiranjem i osiguravanjem širenja dobrih praksi,
 - d. obavještavanjem javnosti o ciljevima i provedbi ove Konvencije.
- Bilo koja od stranaka može, na temelju sporazuma, ući u financijske dogovore radi lakše realizacije međunarodne suradnje.

Odjeljak 5.

ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 18.

Potpisivanje i stupanje na snagu

- a. Ova je Konvencija otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe.
- b. Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.
- c. Ova Konvencija stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je deset država članica Vijeća Europe izrazilo svoj pristanak biti vezane Konvencijom u skladu s odredbama prethodnog stavka.
- d. U odnosu na svaku državu potpisnicu koja naknadno izrazi svoj pristanak biti vezana Konvencijom, Konvencija stupa na snagu prvoga dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma polaganja isprava o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 19.

Pristupanje

- a. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Odbor ministara Vijeća Europe može pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća Europe te Europsku uniju da pristupi Konvenciji većinskom odlukom iz članka 20.d Statuta Vijeća Europe i jednoglasnom odlukom predstavnika država ugovornica koje imaju pravo biti članice Odbora.
- b. U odnosu na svaku državu koja pristupa, ili Europsku uniju u slučaju njezinog pristupanja, ova Konvencija stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma polaganja isprave o pristupu kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 20.

Teritorijalna primjena

- a. Svaka država može, prigodom potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, pobliže označiti područje ili područja na koje će se primjenjivati ova Konvencija.
- b. Svaka stranka može naknadno, u bilo koje vrijeme, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koje drugo područje navedeno u toj izjavi. U odnosu na to područje, Konvencija stupa na snagu prvoga dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je glavni tajnik primio takvu izjavu.
- c. Svaka izjava dana u skladu s prethodna dva stavka može, u odnosu na svako područje navedeno u takvoj izjavi, biti povučena obavješću o tome glavnom tajniku. Povlačenje proizvodi učinak prvoga dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je glavni tajnik primio takvu izjavu.

Članak 21.

Otkazivanje

- a. Svaka stranka može u svako doba otkazati ovu Konvenciju pisanom obavješću upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe.
- b. Takvo otkazivanje stupa na snagu prvoga dana mjeseca nakon isteka razdoblja od šest mjeseci od datuma kada je glavni tajnik primio obavijest.

Članak 22.

Izmjene i dopune

- a. Svaka stranka te Odbor spomenut u članku 16. mogu predložiti izmjene i dopune ove Konvencije.
- b. Svi prijedlozi izmjena i dopuna upućuju se Glavnom tajniku Vijeća Europe koji ih prosljeđuje

državama članicama Vijeća Europe, drugim strankama i državama koje nisu članice, a koje su pozvane da pristupe ovoj Konvenciji u skladu s člankom 19.

c. Odbor će ispitati sve predložene izmjene i dopune i dostaviti tekst usvojen većinom od tri četvrtine predstavnika stranaka u Odboru ministara na usvajanje. Usvajanjem od strane Odbora ministara većinom glasova iz članka 20.d Statuta Vijeća Europe i jednoglasnim glasovanjem država stranaka koje imaju pravo na predstavnika u Odboru ministara, tekst će se uputiti strankama na prihvaćanje.

d. Svaka izmjena i dopuna stupa na snagu za stranke koje su je prihvatile prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je deset država članica Vijeća Europe izvjestilo glavnog tajnika Vijeća Europe o prijehu izmjena i dopuna. U odnosu na svaku stranku koja je naknadno prihvatila, izmjena i dopuna stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je odnosna stranka izvjestila glavnog tajnika o prijehu izmjene i dopune.

Članak 23. Obavijesti

Glavni tajnik Vijeća Europe obavještava države članice Vijeća Europe, svaku državu koja je pristupila ili je pozvana da pristupi ovoj Konvenciji, te Europsku uniju ako je ona pristupila ili je pozvana da pristupi, o:

- a. Svakom potpisu,
 - b. polaganju svake isprave o ratifikaciji, prijehu, odobrenju ili pristupu,
 - c. svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu s odredbama članaka 18., 19. i 20.,
 - d. svakoj predloženoj izmjeni i dopuni ove Konvencije u skladu s odredbama članka 22.,
 - e. svakom drugom činu, obavijesti ili priopćenju u svezi s ovom Konvencijom.
- U potvrdu toga su potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Farou, 27. listopada 2005., na engleskom i francuskom, s tim da su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku, koji ostaje pohranjen u arhivu Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerenu presliku svakoj državi članici Vijeća Europe i svakoj državi pozvanoj da pristupi ovoj Konvenciji.